

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
 ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန
 ကုသရေးဦးစီးဌာန

COVID-19 ရောဂါ နှင့်ပတ်သက်၍ ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေး
 လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် (Version 4)

(Updated as of 1-7-2020)

(က) စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ

- COVID-19 ရောဂါ နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များအား စဉ်ဆက်မပြတ်လေ့လာရန်နှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအားလုံးအား အသိပေးထားရန်၊
- လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ အားလုံးကို သင်တန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးထားရန်၊
- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ Standard Precaution များနှင့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များကို လိုက်နာမှု ရှိစေရေး ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်၊
- လိုအပ်သည့် ဆေးရုံသုံးပစ္စည်းများ၊ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ၊ ဆေးဝါးများအား ဖြည့်ဆည်းထားရန်၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် တင်ပြရန်၊
- လူနာစောင့်များ/ဧည့်သည်များ ဝင်/ထွက်မှုအား စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်စေရန်၊
- လူနာ/လူနာစောင့်/ဧည့်သည်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းများ လိုက်နာစေရေး အသိပညာပေးဆောင်ရွက်ရန်၊
- ဆေးရုံများတွင် သံသယလူနာများ (Suspected Cases) များ တွေ့ရှိပါက သီးခြားထားရှိရန် အတွက် ပြင်ပလူနာဌာန၌ Fever corner/fever room၊ သီးခြားကုသဆောင်များ (Isolation and Quarantine) ပြင်ဆင်ထားရှိရန်၊

- သံသယလူနာများအား သီးခြားကုသဆောင်များသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်မည့် လမ်းကြောင်းများ ကြိုတင် သတ်မှတ်ထားရန်၊
- ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုအားဖြည့် ဆောင်ရွက် ရန်၊
- COVID-19 ရောဂါနှင့် ပတ်သက်၍ လျင်မြန်စွာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အတွက် ကဏ္ဍအလိုက် သတ်သတ်မှတ်မှတ်တာဝန်ပေးအပ်ထားရန်၊ ရောဂါနှင့်ပတ်သက်၍ စဉ်ဆက်မပြတ်စစ်ဆေး ထောက်လှမ်းခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် IPC committee နှင့် IPC team များ အနေဖြင့် သတ်မှတ်လုပ်ငန်းများ ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- “ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် (၂၀၁၆)” နှင့် Clinical Management Guidelines များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ပါရန်၊
(Up to Date အချက်အလက်များကို <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။)
- ပြင်ပလူနာဌာန/အရေးပေါ်ကုသမှုဌာနများတွင် COVID-19 ရောဂါအပြင် အခြား Highly infectious diseases သံသယ လူနာများအား Screening ပြုလုပ်နိုင်ရေးနှင့် လူနာများအတွက် လိုအပ်သည့် Masks နှင့် Hand hygiene facilities များ စီစဉ်ထားရန်၊
- ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေးရန် ပေးပို့ရာတွင် အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲဆိုင်ရာဌာန၏ Novel coronavirus sample collection guide and lab request form အသုံးပြု၍ တိကျစွာ လိုက်နာ ပေးပို့ရန်၊
- ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး အသိပညာပေးလှုပ်ရှားမှုများအဖြစ် ပြည်သူ့ဆေးရုံများတွင် ဝန်ထမ်း/ လူနာ/ လူနာစောင့်များအနေဖြင့် ရောဂါကြိုတင်ကာကွယ်ရေး အလေ့အကျင့်များဖြစ်သော ပါးစပ်နှင့် နှာခေါင်းကို ကာ၍ နှာချေချောင်းဆိုးခြင်း၊ နှာချေချောင်းဆိုးပြီးချိန်/ရောဂါပိုးရှိသူများ အား ကိုင်တွယ်ပြီးချိန်/ အများသုံးအရာဝတ္ထုပစ္စည်းများ ထိတွေ့ပြီးချိန်တိုင်း လက်ဆေးခြင်း စသည်တို့ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်သွားရန် အသိပေးခြင်း၊ ပြည်သူလူထုမှ သိရှိလိုက်နာစေရေး

အသိပညာပေးပို့စတာများ ရိုက်နှိပ်ကပ်ထားခြင်း၊ လက်ကမ်းစာစောင်များ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ ဆေးရုံ ဆင်းလူနာများနှင့် တွေ့ဆုံမှု အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပါရန်၊

- လိုအပ်ပါက ဆေးရုံအထောက်အကူပြုအဖွဲ့များ၏ အကူအညီကို ရယူရန်၊
- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနတို့မှ ပြုစုထုတ်ပြန်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် ကြည့်ရှုလေ့လာရန်၊
- ဆေးရုံများ၌ COVID-19 ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြင်ဆင်မှု အတွက် Checklists ကို ကိုးကားအသုံးပြုရန်၊
- အဆင့်ဆင့်သော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ (သန့်ရှင်းရေးဝန်ထမ်းများ အပါအဝင်)အား အဆင့် အလိုက် လိုအပ်သော သင်တန်းများ ပေးထားရန်၊
- ဆေးကုသမှုအတွက် လိုအပ်သော ဆေးရုံသုံးပစ္စည်းများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရေး လိုအပ်ချက် များကို စဉ်ဆက်မပြတ်စိစစ်ရန်နှင့် ညှိနှိုင်းတင်ပြရန်၊
- ကြိုတင်ဇာတ်တိုက်လေ့ကျင့်မှုများ (Drill/ Table Top Exercise) ဆောင်ရွက်ထားရန်၊
- လူနာလွှဲပြောင်းရန် လိုအပ်ပါက လွှဲပြောင်းမှုဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဆေးအဖွဲ့၊ Ambulance ၊ သွားရောက်မည့် လမ်းကြောင်း စသည်တို့ကို စီစဉ်ထားရှိရန်၊

(ခ) ပြင်ပလူနာဌာန/အရေးပေါ်ကုသမှုဌာနတွင် လူနာများအား စိစစ် စစ်ဆေးခြင်း

- ပြင်ပလူနာဌာန/အရေးပေါ်ကုသမှုဌာနသို့ ရောက်ရှိလာသော လူနာများအားလုံးအား COVID-19 နှင့် ပတ်သက်၍ Screening ပြုလုပ်ရေး စီစဉ်ထားရှိရန်နှင့် Management Protocol ကို သိရှိရေး စီစဉ်ပေးထားရန်၊
- ပြင်ပလူနာဌာန/အရေးပေါ်ကုသမှုဌာနရှိ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများသည် COVID-19 နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များအား သိရှိထားရန်၊
- အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာရောဂါလက္ခဏာများဖြင့် သံသယလူနာတွေ့ရှိပါက Medical mask များကို စနစ်တကျ ဝတ်ဆင်စေရန်၊

- ပြင်ပလူနာဌာန/အရေးပေါ်ကုသမှုဌာနများ၌ PPE များ (Masks, Gowns, Eye protection, Gloves) အဆင်သင့် ထားရှိရန်၊
- ပြင်ပလူနာဌာန/အရေးပေါ်ကုသမှုဌာနသို့ လာရောက်ပြသသော လူနာများ/လူနာစောင့်များ အနေဖြင့် အသိပညာရှိပြီး ကိုယ်တိုင် နားလည်သိရှိကာ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုများ လက်ခံနိုင်ရေး အသိပညာပေး ပို့စတာများ၊ အသိပညာပေးခြင်းများကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- COVID-19 ရောဂါလက္ခဏာများအား Screening ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် -
 - (၁) လူနာများအနေဖြင့် ရောဂါလက္ခဏာများ ရှိပါက ကြိုတင်သတင်းပေးပို့ရေး အသိပေး ထားရန်၊
 - (၂) အသိပညာပေးပို့စတာများ ထားရှိရန်၊
 - (၃) ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ screening ပြုလုပ်နိုင်ရေး လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် Algorithm လမ်းညွှန်ချက်များ ထားရှိပေးရန်နှင့် အသိပေးထားရန်၊
 - (၄) COVID-19 ရောဂါလက္ခဏာ ရှိသော လူနာများအတွက် သီးခြားမေးမြန်းရန် အခန်း (Fever room) သို့မဟုတ် အခြားလူနာများနှင့် ဝေးကွာသော သီးသန့်နေရာ (ဥပမာ - Fever Corner) စီစဉ်ထားရန်၊
 - (၅) ချောင်းဆိုး/နှာစေးနေသော လူနာများကို Surgical mask/medical mask ပေးရန်၊ အမှိုက်ပုံးများ စနစ်တကျ စီစဉ်ထားရန်နှင့် လူနာများ ပါးစပ်နှင့် နှာခေါင်းကို အုပ်၍ ချောင်းဆိုး/နှာချေစေရန် အတွက် အသိပညာ ပေးပို့စတာများ/လမ်းညွှန်ချက် များ ထားရှိရန်၊
 - (၆) ကြမ်းခင်းများ/ စားပွဲများ/ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ ပိုးသန့်စင်ခြင်း မကြာခဏ ဆောင်ရွက်ရန်။
- ပြည်သူ့ဆေးရုံများရှိ OPD/ED တို့တွင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများသာမက လူနာ၊ လူနာစောင့်များ Hand washing/Hand rub များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးစီမံထားရန်၊

- OPD/ED တွင် လူနာများ အုပ်စုလိုက် ဖြစ်ပေါ်မှု အတတ်နိုင်ဆုံး လျော့နည်းစေရန် ပြင်ပလူနာ ကြည့်ရှုသည့်စနစ်ကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း/တန်းစီစနစ် ကျင့်သုံးခြင်း/ နားနေရန် နေရာများ စီစဉ်ထားခြင်း/ လူနာ တစ်ဦးသာ ဝင်ခွင့်ပြုခြင်း အစရှိသည့် အစီအစဉ်များ စီမံထားရန်။

(ဂ) ရောဂါပိုးကူးစက်ပျံ့နှံ့မှုအတွက် အခြေခံလိုက်နာရမည့် Standard Precaution များ

- လူနာနှင့်လူနာစောင့်များအားလုံးသည် ပါးစပ်နှင့် နှာခေါင်းကို ကာ၍ နှာချေချောင်းဆိုး ခြင်း၊ နှာချေချောင်းဆိုးပြီးချိန်/ရောဂါပိုးရှိသူများ အား ကိုင်တွယ်ပြီးချိန်/ အများသုံး အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများ ထိတွေ့ပြီးချိန်တိုင်း လက်ဆေးခြင်း တို့ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်သွားရန်။
- ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရာတွင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများသည် Masks တပ်ဆင်ခြင်း၊ လက်အိတ်ဝတ်ဆင်ခြင်း၊ လူနာများ ထိတွေ့ကိုင်တွယ်ပြီးပါက လက်ဆေးခြင်း၊ လူနာ၏ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ လိုအပ်သော PPE များ ဝတ်ဆင်ရန်။
- PPE ဝတ်ဆင်ရာတွင် သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်အတိုင်း စနစ်တကျဝတ်ဆင်ရန်။

(ဃ) Confirmed Case များအတွက် အထူးဆောင်ရွက်သင့်သည့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အချက်အလက်များ

- လူနာများအား ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရာတွင် ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ပြုစု ထုတ်ဝေ ထားသော “Clinical Management Guidelines for COVID-19” ကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက် ရန်။ (Updated guidelines များကို <http://mohs.gov.mm/Main/content/publication/2019-ncov> တွင် ကြည့်ရှုရန်)
- Confirmed case များနှင့် ထိတွေ့ရာတွင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော PPE ကို ပြည့်စုံစွာ ဝတ်ဆင်ရန်။
- လူနာအား ထိတွေ့ကိုင်တွယ်ပြီးပါက PPE ဝတ်စုံကို နည်းစနစ်မှန်ကန်စွာ လဲလှယ်ရန်နှင့် စနစ်တကျ လက်ဆေးရန်။

- လူနာများအတွက် အသုံးပြုသည့် Stethoscope, Sphygmomanometer စသည့် အထောက်အကူပြု ပစ္စည်းကိရိယာများကို သီးခြား အသုံးပြုရန်နှင့် ၎င်းပစ္စည်းများအား နည်းစနစ်မှန်ကန်စွာဖြင့် ပိုးမွှားသန့်စင်ခြင်း (Disinfection) ပြုလုပ်ရန်၊
- လူနာများအား ကျန်းမာရေးအခြေအနေအရ လိုအပ်သည်မှ လွဲ၍ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း မပြုလုပ်ရန်၊
- လူနာများအား ရွှေ့ပြောင်းခြင်း ပြုလုပ်ပါက လူနာအား ထိတွေ့ သယ်ဆောင်သူ ကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများသည် လိုအပ်သော PPE ဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ရန်နှင့် စနစ်တကျလက်ဆေးခြင်း ဆောင်ရွက်ရန်၊
- လူနာခန်းများကို လေဝင်လေထွက်ကောင်းမွန်စေရေး ဆောင်ရွက်ထားရန်၊

(c) ရောဂါပိုးမွှားသန့်စင်ခြင်း (Disinfection) လုပ်ငန်းများ

- “ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ် ထိန်းချုပ်ရေး လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် (၂၀၁၆)”နှင့်
- “2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) ကူးစက်မှု ရှိ/မရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ခံယူနေရသူ (Person Under Investigation) (သို့မဟုတ်) ရောဂါကူးစက်မှု အတည်ပြုပြီးသော သူများထံမှ အခြားသူ များသို့ ရောဂါမကူးစက်ရေးအတွက် ပိုးမွှားသန့်စင်ရေး (Decontamination & Disinfection) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ မှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- အဆိုပါ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များကို ဝန်ထမ်းများ တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အသိပညာ ပေးထားရန်နှင့် ကြီးကြပ်ရန်၊

(စ) သံသယလူနာများအား Isolation ထားရှိရန် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်

- Negative pressure Isolation room မရှိသော ဆေးရုံများတွင် လေဝင်လေထွက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ထားသော တစ်ဦးချင်းသီးသန့်အခန်းများ ထားရှိပေးရန်၊

- တစ်ဦးချင်းသီးသန့်အခန်း မထားရှိနိုင်ပါက သံသယလူနာများ အားလုံးကို စုပေါင်း၍ သီးသန့်ထားရှိရန်၊ လူနာခုတင်များကို ခြောက်ပေ အနည်းဆုံး ခွာ၍ ထားရှိရန်နှင့် လူနာ အချင်းချင်း ခြောက်ပေ အနည်းဆုံး ခွာ၍ နေထိုင်ရေး အသိပေး တားမြစ်ထားရန်၊
- လူနာများ၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ မျှဝေသုံးစွဲခြင်း မပြုလုပ်ရေး တားမြစ်ထားရန်နှင့် လိုအပ်ချက်များ ညှိနှိုင်းပံ့ပိုးပေးရန်၊
- Confirmed case များကို သံသယလူနာများနှင့် ပူးတွဲထားရှိခြင်း မပြုရန်၊
- သီးသန့်အခန်း/လူနာဆောင်များကို မသက်ဆိုင်သည့် လူနာများ/ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ/ လူနာစောင့်များ မဝင်ထွက်နိုင်ရေး အမှတ်အသား ထားရှိရန်၊
- Isolation အခန်းများအတွက် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ သီးသန့်တာဝန်ပေးအပ်ရန်နှင့် အဝင်/အထွက် မှတ်တမ်းထားရှိရန်၊
- မလိုအပ်ဘဲ မျက်စိ၊ နှာခေါင်းနှင့် ပါးစပ်တို့ကို လက်ဖြင့် ထိတွေ့ခြင်း ရှောင်ကြဉ်ရန်၊
- လူနာနှင့်ထိတွေ့မည့် ဝန်ထမ်းများအားလုံး PPE မှန်ကန်စွာ ဝတ်ဆင်ရန်၊ ကြီးကြပ်ရန် နှင့် သင်တန်းပေးထားရန်၊
- Standard Precaution များကို တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်၊
- လူနာ၏ အသုံးအဆောင်များ၊ Linen များမှ တစ်ဆင့် ရောဂါပိုးကူးစက်ပြန့်ပွားမှု မရှိနိုင်ရေး အတွက် Disinfection နည်းစနစ်များ စနစ်တကျ မှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- လူနာဆောင်များ သန့်ရှင်းရေးကို ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- မိသားစုနှင့် ဧည့်သည်များ ဝင်ရောက်မှုကို တားမြစ်ရန်၊
- လူနာများ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှု ရရှိစေရန်အတွက် မိသားစု/သူငယ်ချင်းများနှင့် အဆက်အသွယ် ရရှိရေး ဖုန်း ပြောနိုင်ရန်၊ စာအုပ်စာတမ်းများ ဖတ်ရှုနိုင်ရန်နှင့် ဖြစ်နိုင်ပါက အင်တာနက်ကဲ့သို့ အစီအစဉ်များ စီစဉ်ပေးထားရန်၊
- လူနာများ၏ ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးခြင်းကို တစ်နေ့ နှစ်ကြိမ် ပုံမှန်ပြုလုပ်ရန်၊
- လူနာများ Mask များ ဝတ်ဆင်စေရန်နှင့် စီစဉ်ပေးထားရန်၊

- လူနာများ စည်းကမ်းမဲ့ တံတွေးထွေးခြင်း၊ စည်းကမ်းမဲ့ အမှိုက်ပစ်ခြင်း၊ ကွမ်းယာစားခြင်း၊ ဆေးလိပ် သောက်ခြင်း၊ အရက်သောက်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်စေရေး အသိပညာပေး တားမြစ်ထားရန်၊
- အမှိုက်ပုံးများ စနစ်တကျ ထားရှိပေးရန်၊
- တစ်ကိုယ်ရည် သန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများ (ဥပမာ - အိမ်သာသုံးစက္ကူ၊ တစ်ရှူးလိပ်၊ ဆပ်ပြာ၊ လက် သန့်စင်ဆေးရည်၊ အခန်းသန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများ၊ ပိုးသန့်စင်ဆေးရည် စသည်တို့) ကို လုံလောက် အောင် ထားရှိရန်၊

သီးခြားလူနာခန်း (Isolation Room) အား ပိုးမွှားသန့်စင်ခြင်း

- သီးခြားလူနာခန်းများကို ပိုးသတ်ဆေးအငွေ့မှုတ်ခြင်း (Fumigation, Fogging) မပြုလုပ်ရ။
- Suspected case နေထိုင် အသုံးပြုခဲ့သော ဟိုတယ်အခန်း/ အခန်းကို ဓာတ်ခွဲ အဖြေရသည် အထိ လုံးဝပိတ်ထားပြီး Suspected case မှ Confirmed case အဖြစ် ဓာတ်ခွဲအဖြေဖြင့် ရောဂါကူးစက်မှု အတည်ပြုပြီးပါက သီးခြားလူနာခန်းအား အပြီးသတ်သန့်ရှင်းရေး Procedure အတိုင်း ပိုးမွှားသန့်စင်ခြင်း ပြုလုပ်ပါ။

နေ့စဉ်သန့်ရှင်းရေးအတွက် -

- PPE အပြည့်အစုံဝတ်ဆင်ပါ။
- ထိုအခန်းအား ပိုးမွှားသန့်စင်စေရန် 1:50 Hypochlorite Solution (1000 ppm) ဆွတ်ထား သော အဝတ်ဖြင့် သေချာစွာ သုတ်ပြီး (၁၀)မိနစ်ထားပါ။ ထို့နောက် ရေဝတ်ဖြင့် ထပ်မံသုတ်ပါ။
- လူနာကို တပ်ဆင်ထားသည့် ကိရိယာများ (ဥပမာ - IV Infusion Pump များ၊ Ventilator များ)၊ ကြမ်းခင်းများနှင့် အခန်း၏ အခြားမျက်နှာပြင်များကို တစ်နေ့လျှင် အနည်းဆုံး တစ်ကြိမ် 1:50 Hypochlorite Solution (1000 ppm) ဖြင့် သန့်စင်ဆေးကြောပါ။
- လက်နှင့်ထိတွေ့မှုများသော မျက်နှာပြင်များ (ဥပမာ - လူနာခုတင်လက်ရန်းများ၊ စားပွဲများ၊ TV Remote၊ လူခေါ်ခလုတ်၊ တယ်လီဖုန်း၊ အိမ်သာရေခွဲခလုတ်၊ တံခါးလက်ကိုင်၊ တံခါးပေါက်၊

လေဝင်လေထွက် ရှိသော နေရာများ) စသည်တို့ကို တစ်နေ့လျှင် အနည်းဆုံး နှစ်ကြိမ် 1:50 Hypochlorite Solution (1000 ppm) ဖြင့် ဆေးကြောပါ။

(1:50 Hypochlorite Solution (1000ppm) ရရှိနိုင်ရန် ရေ တစ်လီတာတွင် ၅% အိမ်သုံး အရောင်ချွတ်ဆေး (Bleaching powder) လက်ဘက်ရည်ဇွန်း (၄)ဇွန်း ထည့်၍ ဖျော်ပါ)

- သန့်ရှင်းရေးများအား Checklist ဖြင့် နေ့စဉ်စစ်ဆေးပါ။
- သန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများကို လူနာခန်းအပြင်ဘက်တွင် သီးသန့်ထားသို့ပါ။ (ဥပမာ - အပိုခန်း/ စတိုခန်း)
- သီးခြားလူနာခန်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသော သန့်ရှင်းရေးသုံးပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) တစ်ခါသုံး သန့်ရှင်းရေး ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုပါ။

(ဆ) Hospital Quarantine ဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်

- ပြည်သူ့ဆေးရုံများ၌ ဒေသအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ Hospital Quarantine ထားရှိနိုင်မည့် အခန်းများ/ခုတင်များ စီစဉ်ထားရန်၊
- Hospital Quarantine အတွက် ဖြစ်နိုင်ပါက တစ်ဦးချင်း အခန်းများ စီစဉ်ပေးထားရန်၊
- တစ်ဦးချင်းသီးသန့်အခန်း မထားရှိနိုင်ပါက သံသယလူနာများ အားလုံးကို စုပေါင်း၍ သီးသန့်ထားရှိရန်နှင့် လူနာခုတင်များကို ခြောက်ပေ အနည်းဆုံး ခွာ၍ ထားရှိရန်နှင့် လူနာ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ခြောက်ပေ အကွာအဝေးရှိစေရေး အသိပညာပေး တားမြစ်ထားရန်၊
- လူနာများ၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ မျှဝေသုံးစွဲခြင်း မပြုလုပ်ရေး တားမြစ်ထားရန်နှင့် လိုအပ်ချက်များ ညှိနှိုင်းပံ့ပိုးပေးရန်၊
- Quarantine ဆောင်ရွက်မည့် အခန်းသည် လေဝင်လေထွက်ကောင်းမွန်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- Quarantine အခန်းများကို မသက်ဆိုင်သည့် လူနာများ/ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ/ လူနာ စောင့်ရှောက်မဝင်ထွက်နိုင်ရေး အမှတ်အသား ထားရှိရန်၊

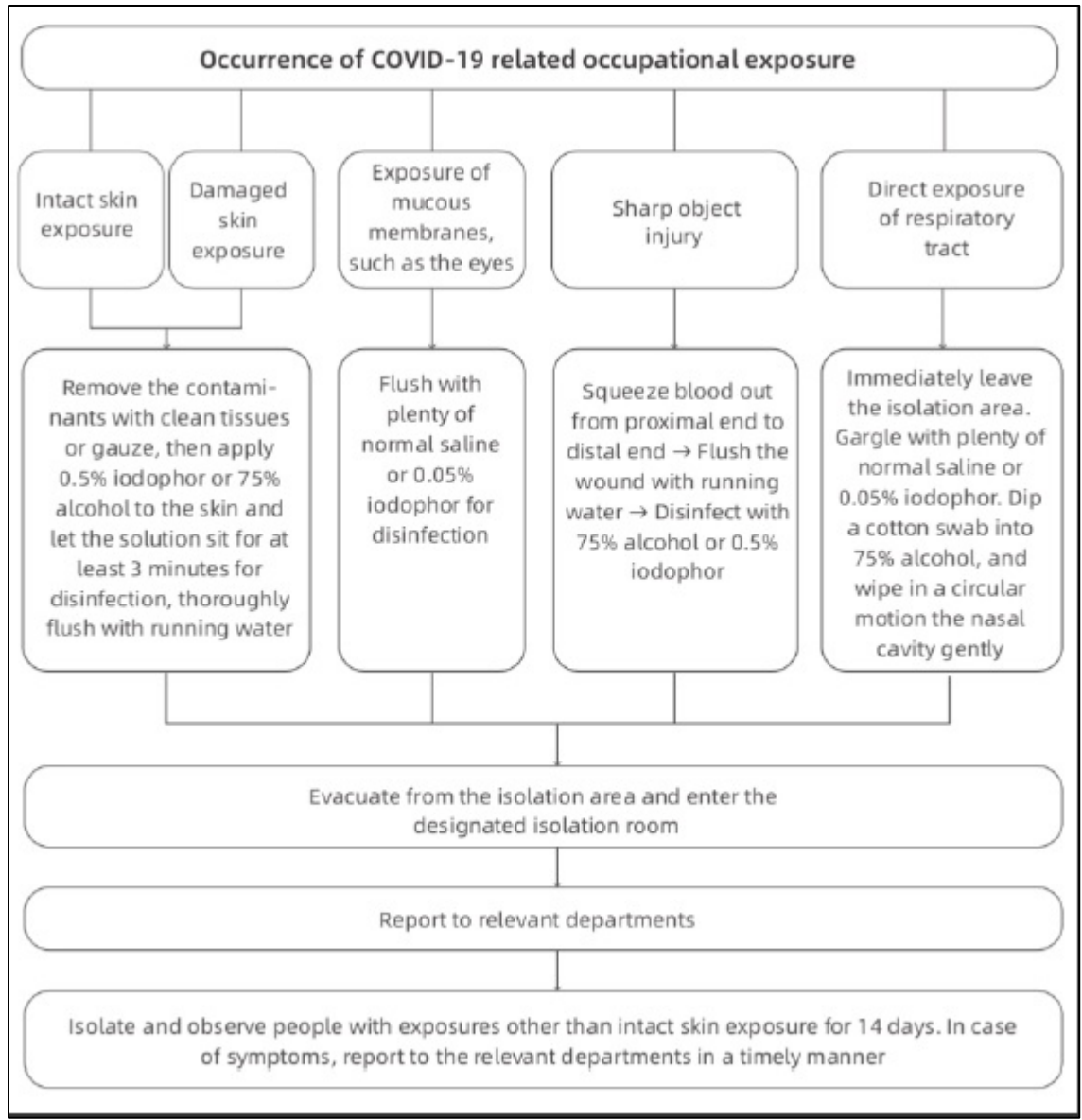
- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ သီးသန့်တာဝန်ပေးထားရှိရန်၊
- မလိုအပ်ဘဲ မျက်စိ၊ နှာခေါင်းနှင့် ပါးစပ်တို့ကို လက်ဖြင့် ထိတွေ့ခြင်း ရှောင်ကြဉ်ရန်၊
- လူနာနှင့်ထိတွေ့မည့် ဝန်ထမ်းများအားလုံး သတ်မှတ် PPE ကို မှန်ကန်စွာ ဝတ်ဆင်ရန်၊
- Standard Precaution များကို တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်၊
- လူနာ၏ အသုံးအဆောင်များ၊ Linen များမှ တစ်ဆင့် ရောဂါပိုးကူးစက်ပြန့်ပွားမှု မရှိနိုင်ရေး အတွက် Disinfection နည်းစနစ်များကို စနစ်တကျ မှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- လူနာဆောင်များ သန့်ရှင်းရေးကို ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- မိသားစုနှင့် ဧည့်သည်များ ဝင်ရောက်မှုကို တားမြစ်ရန်၊
- လူနာများ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှု ရရှိစေရန်အတွက် မိသားစု/သူငယ်ချင်းများနှင့် အဆက်အသွယ် ရရှိရေး ဖုန်း ပြောနိုင်ရန်၊ စာအုပ်စာတမ်းများ ဖတ်ရှုနိုင်ရန်နှင့် ဖြစ်နိုင်ပါက အင်တာနက်ကဲ့သို့ အစီအစဉ်များ စီစဉ်ပေးထားရန်၊
- လူနာများအား ကိုယ်အပူချိန်တိုင်းတာခြင်းနှင့် သံသယရောဂါလက္ခဏာများကို စစ်ဆေးခြင်းကို တစ်နေ့ နှစ်ကြိမ် ပုံမှန်ပြုလုပ်ရန်၊
- ကိုယ်အပူချိန်တက်ခြင်းနှင့် သံသယရောဂါလက္ခဏာများ တွေ့ရှိပါက သံသယလူနာခန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန်၊
- Quarantine ဆောင်ရွက်ခြင်း ခံရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များထဲတွင် high risk persons များ ပါရှိပါက အထူး ဂရုစိုက် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရန်၊
- Quarantine ပြုလုပ်ခြင်း ခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား ရောဂါနှင့် ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန်များကို သေချာစွာ အသိပညာပေးထားရန်၊
- လူနာများ လိုအပ်ပါက Mask များ ဝတ်ဆင်စေရန်နှင့် စီစဉ်ပေးထားရန်၊
- လူနာများ စည်းကမ်းမဲ့တံတွေးထွေးခြင်း၊ စည်းကမ်းမဲ့ အမှိုက်ပစ်ခြင်း၊ ကွမ်းယာစားခြင်း၊ ဆေးလိပ် သောက်ခြင်း၊ အရက်သောက်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်စေရေး အသိပညာပေး တားမြစ်ထားရန်၊
- အမှိုက်ပုံးများ စနစ်တကျ ထားရှိပေးရန်၊

- တစ်ကိုယ်ရည် သန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများ (ဥပမာ - အိမ်သာသုံးစက္ကူ၊ တစ်ရှူးလိပ်၊ ဆပ်ပြာ၊ လက်သန့်စင်ဆေးရည်၊ အခန်းသန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများ၊ ပိုးသန့်စင်ဆေးရည် စသည်တို့) ကို လုံလောက်အောင် ထားရှိရန်။

နေ့စဉ်သန့်ရှင်းရေးအတွက် -

- PPE အပြည့်အစုံဝတ်ဆင်ပါ။
- ထိုအခန်းအား ပိုးမွှားသန့်စင်စေရန် 1:50 Hypochlorite Solution (1000 ppm) ဆွတ်ထားသော အဝတ်ဖြင့် သေချာစွာ သုတ်ပြီး (၁၀)မိနစ်ထားပါ။ ထို့နောက် ရေဝတ်ဖြင့် ထပ်မံသုတ်ပါ။
- လူနာကို တပ်ဆင်ထားသည့် ကိရိယာများ (ဥပမာ - IV Infusion Pump များ၊ Ventilator များ)၊ ကြမ်းခင်းများနှင့် အခန်း၏ အခြားမျက်နှာပြင်များကို တစ်နေ့လျှင် အနည်းဆုံး တစ်ကြိမ် 1:50 Hypochlorite Solution (1000 ppm) ဖြင့် သန့်စင်ဆေးကြောပါ။
- လက်နှင့်ထိတွေ့မှုများသော မျက်နှာပြင်များ (ဥပမာ - လူနာခုတ်လက်ရန်းများ၊ စားပွဲများ၊ TV Remote၊ လူခေါ်ခလုတ်၊ တယ်လီဖုန်း၊ အိမ်သာရေဆွဲခလုတ်၊ တံခါးလက်ကိုင်၊ တံခါးပေါက်၊ လေဝင်လေထွက် ရှိသော နေရာများ) စသည်တို့ကို တစ်နေ့လျှင် အနည်းဆုံး နှစ်ကြိမ် 1:50 Hypochlorite Solution (1000 ppm) ဖြင့် ဆေးကြောပါ။
(1:50 Hypochlorite Solution (1000ppm) ရရှိနိုင်ရန် ရေ တစ်လီတာတွင် ၅% အိမ်သုံးအရောင်ချွတ်ဆေး (Bleaching powder) လက်ဘက်ရည်ဇွန်း (၄)ဇွန်း ထည့်၍ ဖျော်ပါ)
- သန့်ရှင်းရေးများအား Checklist ဖြင့် နေ့စဉ်စစ်ဆေးပါ။
- သန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများကို လူနာခန်းအပြင်ဘက်တွင် သီးသန့်ထားသို့ပါ။ (ဥပမာ - အပိုခန်း/စတိုခန်း)
- Quarantine အခန်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသော သန့်ရှင်းရေးသုံးပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) တစ်ခါသုံး သန့်ရှင်းရေး ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုပါ။

(ဇ) ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ၏ မတော်တဆဖြစ်စဉ်များအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းများ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် လူနာထံမှ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့် မတော်တဆ ဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပွားပါက ဖော်ပြပါ လမ်းညွှန်များအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ကြရန် ဖြစ်ပြီး လိုအပ် သည့်များကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားရန် ဖြစ်ပါသည်။

Source :

The Lancet Editorial, 2020; COVID-19: protecting health-care workers

The First Affiliated Hospital, Zhejiang University School of Medicine, 2020; Handbook of COVID-19 Prevention and Treatment

(ဈ) လူနာလွှဲပြောင်းညွှန်းပို့ရာတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များ

- COVID-19 ရောဂါနှင့် ပတ်သက်၍ Confirmed case များအတွက် လွှဲပြောင်းဆေးရုံများအဖြစ် ရန်ကုန်မြို့တွင် ဝေဘာဂီ အထူးကုဆေးရုံကြီး၊ မန္တလေးမြို့တွင် ကန်တော်နဒီကူးစက်ဆေးရုံနှင့် နေပြည်တော်တွင် နေပြည်တော်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး(ခုတင်-၁၀၀၀) တို့အား သတ်မှတ်ထားရှိပါသည်။
- ကျန် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များတွင် လွှဲပြောင်းဆေးရုံများအဖြစ် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများအား သတ်မှတ်ထားရှိပါသည်။
- လူနာအား လွှဲပြောင်းခြင်း မပြုမီ လွှဲပြောင်းပေးမည့် ဆေးရုံသို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်နိုင်ရေး ညှိနှိုင်း အကြောင်းကြား ပြီးမှသာ လွှဲပြောင်းပေးပို့ရန်၊
- လူနာ လွှဲပြောင်းပေးပို့ရာတွင် Standard Precaution များကို တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်၊
- ကလေးအထူးကုဆေးရုံကြီးများအနေဖြင့် ကလေးလူနာများတွင် သံသယ လူနာများတွေ့ရှိပါက မိမိတို့ ဆေးရုံရှိ ကူးစက်ရောဂါကုသဆောင်တွင်သာ လက်ခံကုသပေးရန်နှင့် ကြိုတင် ပြင်ဆင် ဆောင်ရွက်ထားရန်၊

(ည) စွန့်ပစ် ပစ္စည်းများအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ငန်းများ

- စွန့်ပစ်ပစ္စည်းအားလုံးကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း၊ Autoclaving (သို့မဟုတ်) ဓာတုပိုးသတ်ဆေး တို့ဖြင့် သန့်စင်ရန်၊
- တစ်ခါသုံးဆေးထိုးပြွန်များနှင့် အပ်များကို ပေါက်မထွက်နိုင်သော Sharp Box Container အတွင်း သို့ စွန့်ပစ်ရန်၊
- စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ကိုင်တွယ်သောအခါနှင့် ပိုးမွှားသန့်စင်ရေး ပြုလုပ်သည့်အခါများတွင် လက်အိတ်နှင့် Gown များကို ဝတ်ဆင်ရန်၊
- စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို သတ်မှတ်ထားသော အရောင်များအတိုင်း ခွဲခြား သိမ်းဆည်းရန်နှင့် သယ်ဆောင်ရာတွင် ရောဂါပိုးမွှားပျံ့နှံ့ခြင်း မရှိစေရေး သတ်မှတ်လမ်းကြောင်း အတိုင်း သယ်ဆောင်ရန်၊

- သွေး (သို့မဟုတ်) ခန္ဓာကိုယ်အရည်များဖြင့် အလွန်အမင်း ညစ်ပေနေသော တစ်ခါသုံးပစ္စည်းများကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း (သို့မဟုတ်) စွန့်ပစ်ခြင်း မပြုမီ အနည်းဆုံး မိနစ် (၃၀)ကြာအောင် 1:10 Hypochlorite Solution (5000 ppm) တွင် စိမ်ရန်၊

(င) ဆေးရုံတွင်း ဓာတ်မှန်ရိုက်ရန် လိုအပ်ပါက လိုက်နာရမည့် လုပ်ငန်းများ

- မဖြစ်မနေဓာတ်မှန်ရိုက်ရန် လိုအပ်သော အခါမှသာ လူနာအား ရွှေ့ပြောင်းခြင်း ပြုလုပ်ရန်၊
- ဓာတ်မှန်ဌာနသို့ ကြိုတင်သတင်းပေးပို့ရန်၊
- လူနာအား ပို့ဆောင်ရာတွင် လူနာသည် facemask နှင့် face shield ဝတ်ဆင်ရန်၊
- လူနာအား ပို့ဆောင်မည့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းနှင့် ဓာတ်မှန်ခန်း တာဝန်ကျဝန်ထမ်းသည် သတ်မှတ် PPE ကို စနစ်တကျ ပြည့်စုံစွာ ဝတ်ဆင်ရန်၊
- ဓာတ်မှန်ခန်း ကြမ်းပြင်နှင့် လူနာနှင့် ထိတွေ့နိုင်သည့် မျက်နှာပြင်များကို **Disinfection** ပြုလုပ်ရန်၊

(င) သေဆုံးလူနာများနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများ

- Confirmed case သေဆုံးလူနာများကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် confirmed case များအတွက် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် Precaution များအတိုင်း လိုက်နာရန်၊
- သံသယလူနာများ (PUI နှင့် Hospital Quarantine) သေဆုံးခဲ့ပါက ဓာတ်ခွဲနမူနာကို ရယူ၍ စစ်ဆေးရန်၊
- ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေးမှုအဖြေရရှိပြီးမှသာ သေဆုံးအလောင်းအား သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းနှင့် ဆေးရုံလုပ်ထုံး လုပ်နည်းအရ လိုအပ်ပါက ရင်ခွဲစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ရန်၊
- SARS-CoV-2 ရောဂါပိုး မတွေ့ရှိသော သံသယလူနာ (PUI) များ၏ သေဆုံးအလောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆေးရုံများ၏ မူလလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အညီ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်၊

- (ဥ) ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ကုသရေးဦးစီးဌာနများမှ ဆောင်ရွက်ရန်
- ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ကုသရေးဦးစီးဌာနများတွင် ဦးစီးအရာရှိ (ဆရာဝန်)နှင့်အထက် Focal Person တစ်ဦး သတ်မှတ် တာဝန်ပေးအပ်ထားရန်၊
 - ဆေးရုံများတွင် သံသယလူနာများ (Suspected Cases) များ တွေ့ရှိပါက ကုသရေးဦးစီးဌာန (ရုံးချုပ်)နှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ ဗဟိုကူးစက်ရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးဌာနခွဲသို့ လူနာ၏ အချက်အလက်များအား ချက်ချင်း သတင်းပေးပို့ရန်နှင့် နေ့စဉ် အခြေအနေများအား သတ်မှတ် ပုံစံတွင် ဖြည့်စွက်၍ ကုသရေးဦးစီးဌာန(ရုံးချုပ်) သို့ နေ့စဉ် နံနက် (၁၀:၀၀) နာရီ နောက်ဆုံး ထား၍ ပေးပို့ရန်၊
 - Confirmed Case လူနာများ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေအား နေ့စဉ် နံနက် (၇:၀၀)နာရီနှင့် ညနေ (၆:၀၀)နာရီ နောက်ဆုံးထား၍ COVID-19 Viber Group သို့ ပေးပို့တင်ပြရန်၊
 - COVID-19 ရောဂါနှင့်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များကို လက်အောက်ရှိ ဆေးရုံများမှ သိရှိနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရန်၊ သတင်းအချက်အလက်များ လျင်မြန် စွာ ဖြန့်ဝေနိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်၊ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်နှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု ရှိစေရေး ကြီးကြပ်ရန်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်၊
 - ဆေးရုံများတွင် COVID-19 ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို ညှိနှိုင်းပေးရန်၊ (လိုအပ်ချက်များကို တိုင်း ဒေသကြီး/ပြည်နယ်အတွင်း Reallocation ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဗဟိုသို့ တင်ပြ၍ ညှိနှိုင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်)

References:

- ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၂၃-၁-၂၀၂၀)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသရေး/IPC/၂၀၂၀(၀၂၁)
- ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၂၈-၁-၂၀၂၀)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသရေး/IPC/၂၀၂၀(၀၄၁)
- ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၂၈-၁-၂၀၂၀)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသရေး/IPC/၂၀၂၀(၀၄၂)
- ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၃၁-၁-၂၀၂၀)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသရေး/IPC/၂၀၂၀(၀၅၅)
- ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၃-၃-၂၀၂၀)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသရေး/IPC/၂၀၂၀(၁၅၂)
- World Health Organization, 2020. *Infection prevention and control during health care when novel coronavirus (nCoV) infection is suspected: interim guidance, January 2020* (No. WHO/2019-nCoV/IPC/v2020. 2). World Health Organization.
- ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ် ထိန်းချုပ်ရေး လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် (၂၀၁၆)”
- “2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) ကူးစက်မှု ရှိ/မရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ခံယူနေရသူ (Person Under Investigation) (သို့မဟုတ်) ရောဂါကူးစက်မှု အတည်ပြုပြီသော သူများထံမှ အခြားသူများသို့ ရောဂါမကူးစက်ရေးအတွက် ပိုးမွှားသန့်စင်ရေး (Decontamination & Disinfection) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ
- World Health Organization, 2020. *Infection prevention and control during health care when novel coronavirus (nCoV) infection is suspected: interim guidance, January 2020* (No. WHO/2019-nCoV/IPC/v2020. 2). World Health Organization.
- World Health Organization, 2020. Clinical management of severe acute respiratory infections when COVID-19 is suspected. (13 Mar 2020)
- World Health Organization: How to be ready to nosocomial infection prevention and control; Case Management and Infection Prevention and Control Group; Second meeting; 24 March 2020